

въ нашия животъ, която да постига такава хармония между отдѣлнитѣ съставки на многообразния нашъ битъ? Не може да се отрече, че читалището заема едно изключително мѣсто въ това отношение. Разбира се, и въ него твърде често действуватъ силитѣ на разрушението, които се стремятъ да нарушатъ присжщото му хармонично единство, но това сж болезнени прояви, отъ които тукъ не се интересуваме. При това, тогава, когато ги има, тѣ действуватъ не само върху читалището, а върху цѣлия животъ и борбата срещу тѣхъ трѣбва да бжде всеобща и непрестанна. Нека се надѣваме, че духътъ на политическото партизанство, който най-вече е смущавалъ живота на читалището, нѣма да се върне пакъ и нека да вѣрваме, че културното партизанство нѣма да намѣри мѣсто въ него.

Само така народното читалище ще се запази не само като най-синтетична обществена форма, но и като най-интеграленъ културенъ факторъ въ нашия животъ. Още преди освобождението на България, както се вече изтъкна, подъ покрива на народното читалище сж били обединени почти всички културни прояви на бедния тогавашенъ животъ. Но тази традиция на читалището е жива и до днесъ, въпрѣки промѣнитѣ въ условията на модерния животъ. Читалището въ малкото селище е единствения центъръ на културно-просвѣтенъ животъ, около който се обединяватъ всички духовни прояви и интереси на гражданитѣ.

Безъ да можемъ да се спираме върху всички подобни прояви ние можемъ тукъ само да споменемъ нѣкои отъ тѣхъ, които фактически сж развити въ едно отъ най-известнитѣ читалища въ насъ.*) На първо мѣсто стои библиотеката, която е най-сжществената частъ на всѣко читалище и най-главното му срѣдство за широка народна просвѣта. Нераздѣлно съ библиотеката върви и читалнята, която отъ масата въ задушливото кафене е достигнала вече просторната зала съ всички удобства за четене. Къмъ общата читалня вече се прибавя и специална детска читалня. Театърътъ, сложенъ на любителска или полу-професионална основа е сжщо така мощно възпитателно срѣдство, което читалището нашироко използва. Народниятъ университетъ, който всѣко читалище урежда споредъ възможноститѣ си, представя най-ценното разширяване на читалищната дейность, чрезъ което по най-пълненъ начинъ се задоволяватъ разнообразнитѣ интереси на гражданитѣ. Паралелно съ популярнитѣ сказки на народния университетъ, читалището урежда по-специални курсове, като напр., по модерни езици, по отдѣлни занаятчийски сръчности и пр. Археологическиятъ и етнографски музей, както и картинната галерия, които сжществуватъ по начало въ всѣко уредено читалище, тукъ сж обособени едва ли не като самостоятелни културни институти къмъ читалището.

Народното читалище се грижи да организира и забавата на гражданитѣ. Киното е едно отъ срѣдствата за това. То дава сжщевременно и главнитѣ приходи, отъ които се издържатъ другитѣ инициативи на читалището. Различнитѣ забави, които читалищата устройватъ по случай традиционни празници или по други поводи, допълнятъ тази страна на тѣхната дейность.

Читалището взема дейно участие и въ другитѣ области на изкуството — хорове, оркестри, художествени изложби се устройватъ съ

*) Вижъ годишенъ отчетъ за 1935 год. на ученолюбива дружина „Искра“ въ гр. Казанлъкъ.